

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА УЗНАГАРОДЖАНА
ГАНАРОВАЯ ГРАМАТАМ
ВЯРХОУНАГА САВЕТА БССР

1984

II

КАСТРЫЧНІКА
ЧАЦВЕР

№ 26 (1439)

Выходзіць раз
у тыдзень

Выдаецца з 1922 года.

ОРГАН ПАРТКОМА, РЕКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАУ
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ЦЫКЛ ПУБЛІЧНЫХ ЛЕКЦЫЙ

на тэму «Знешнепалітычная дзейнасць КПСС і Савецкай дзяржавы на сучасным этапе» арганізуе Усесаюзнае таварыства «Веды» і Мінскі гарадскі лекторый. На працягу 1984—1985 навучальнага года высокакваліфікаванымі лектарамі Масквы будуць прачытаны лекцыі «Актуальныя праблемы сучаснага міжнароднага становішча», «Міжнародныя адносіны на Далёкім Усходзе», «Савецка-амерыканскія адносіны», «Барцьба СССР за мір і бяспеку ў Еўропе», «Ідэалагічная барацьба на сучасным этапе», «Міжнароднае становішча СССР» і іншыя. Лекцыі будуць праходзіць у актавай зале БДУ.

З. АЛЯКСАНДРАВА.

НОВАЯ СПАРТЫўНАЯ СЕКЦЫЯ

рытмічнай гімнастыкі адкрылася ва ўніверсітэце. Пад кіраўніцтвам вопытных трэнераў у ёй будуць займацца студэнты і супрацоўнікі ўніверсітэта. Запіс у секцыю працягваецца.

У. БЯЛОУ.

З МЭТАЙ ЗНАЎМСТВА

са спартыўнымі секцыямі дзесяткі першакурснікаў прыйшлі ў мінулы аўторак у актавую залу ўніверсітэта. Перад студэнтамі выступілі загадчык кафедры фізвыхавання і спорту С. У. Макаравіч, кіраўнікі секцыі.

І. УЛАДЗІМІРАУ.

УНІВЕРСІТЭЦКІ СЕМІНАР

на тэму «Выкарыстанне лазернай і аптыка-электроннай тэхнікі ў народнай гаспадарцы» прайшоў нядаўна на факультэце радыёфізікі і электронікі.

З. МІХНЕВІЧ.

ФАКУЛЬТЭТ

грамадскіх прафесій запрашае ўсіх жадаючых на свае шматлікія аддзяленні. Студэнты змогуць набыць сабе другую спецыяльнасць.

В. АЛЯКСЕЕУ.

ГЕАГРАФІЧНАМУ ФАКУЛЬТЭТУ — 50 ГАДОУ

У кастрычніку спаўняецца 50 гадоў з дня заснавання ў Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна геаграфічнага факультэта (першапачаткова ён называўся геалага-глебава-геаграфічным). Гэта свята ўсіх беларускіх географаў, бо большасць з іх — выхаванцы геафака. Тут фарміраваліся нацыянальныя кадры географаў, развіваўся і рос талент многіх вучоных, нараджаліся навуковыя напрамкі. З дня ўтварэння геа-

графічны факультэт стаў асноўным цэнтрам падрыхтоўкі спецыялістаў-географаў, навуковай геаграфічнай думкі ў Беларусі.

Высокі ўзровень падрыхтоўкі спецыялістаў стаў магчымым дзякуючы нястомным клопам Савецкай дзяржавы, а таксама самаадданай працы ўсіх пакаленняў выкладчыкаў і супрацоўнікаў факультэта.

СЕННЯ ФАКУЛЬТЭТ — буйны ў краіне вучэбна-навуковы цэнтр. У складзе факультэта 7 кафедраў, 2 навукова-даследчыя лабараторыі — Праблемная лабараторыя меліярацыі ландшафтаў і Галіновыя лабараторыя возеразнаўства, — музей землязнаўства, 17 вучэбных лабараторый і кабінетаў, чытальная зала геаграфічных навук, вучэбна-геаграфічная станцыя «Заходняя Бярэзіна» у Валожынскім раёне і Браслаўская лімналагічная станцыя. Тут вучацца звыш тысячы студэнтаў, больш за 30 аспірантаў. Педагагічную і навуковую работу на факультэце вядуць звыш 100 выкладчыкаў і супрацоўнікаў. Сярод іх — адзін член-карэспандэнт АН БССР, 7 прафесараў, 42 дацэнты, больш за 15 старшых навуковых супрацоўнікаў.

Факультэт рыхтуе спецыялістаў па фізічнай і эканамічнай географіі (дзённае, вячэрняе і завочнае навучанне), ірэндыцы і методыцы арганізацыі турысцка-экспедыцыйнай справы, геамаарфалогіі (дзённае навучанне). Нягледзячы на тое, што ас-

ноўнае прызначэнне факультэта — падрыхтоўка географаў для сярэдніх школ і навуковых устаноў, выпускнікі геафака паспяхова працуюць у геалагічных, глебавых, землеўпарадкавальных, меліярацыйных і гідраметэаралагічных службах, тапографанартаграфічных установах, у дарожна-будаўнічых, планова-эканамічных арганізацыях, у экскурсійных бюро, на турбазах, у сярэдніх і вышэйшых навучальных установах, у партыйных, савецкіх і камсамольскіх органах і многіх іншых установах і арганізацыях рэспублікі і краіны.

За пасляваенныя гады факультэт падрыхтаваў звыш 5550 спецыялістаў. З гонарам нясуць сваю працоўную вахту настаўнікі-географы. Больш чым 30 выхаванцаў геафака прысвоена ганаровае званне заслужанага настаўніка БССР.

Пры факультэце дзейнічае спецыялізаваны савет па абароне дысертацый, на якім абаронена 4 доктарскія і каля ста кандыдацкіх дысертацый. У выдавецтве ўніверсітэта апублікавана звыш ста вучэбных дапаможнікаў для ВНУ і сярэд-

ніх школ, манаграфій па геалага-геаграфічных навук.

За апошнія гады ўмацаваліся сувязі факультэта з геафакамі ВНУ краіны. З лекцыямі для студэнтаў і выкладчыкаў факультэта выступалі вядучыя вучоныя Масквы, Ленінграда.

Геаграфічны факультэт — буйны навуковы цэнтр. Большасць дзяржбюджэтных і гаспадарча-дагаворных тэм выконваюцца па важнейшай тэматыцы. Напрыклад, у 1983 годзе з выконваемых 10 навукова-даследчых работ 2 распрацоўваліся па паставах партыі і ўрада, усе яны ўваходзілі ў каардынацыйны план АН БССР, а чатыры з іх — у каардынацыйны план АН СССР. Супрацоўнікі факультэта прымаюць удзел у рабоце нацыянальнага камітэта Беларускай ССР па праграме ЮНЕСКА «Чалавек і біясфера».

У пасляваенны перыяд на факультэце ўтварылася некалькі навуковых школ: на

[Заканчэнне на 2-й стар.]

НА ЗДЫМКУ: нарада куратараў геаграфічнага факультэта.

ТОЛЬКІ ФАКТ ЛЕТАПІС СТАНАЎЛЕННЯ

● 1923 — арганізавана кафедра геалогіі (з 1973 года — кафедра глебазнаўства і геалогіі).

● 1933 — арганізавана кафедра землязнаўства.

● 1934 — адкрыты геалага-глебава-геаграфічны факультэт (у 1937 годзе пераіменаваны ў географічны).

● 1934 — створаны музей мінералогіі і петраграфіі (у 1983 годзе пераіменаваны ў музей агульнага землязнаўства).

● 1936 — арганізавана кафедра фізічнай географіі.

● 1937 — арганізавана кафедра эканамічнай географіі.

● 1939 — пачатак падрыхтоўкі навуковых кадраў географаў праз аспірантуру.

● 1945 — першы пасляваенны выпуск географаў (9 чалавек).

● 1951—1958 — у саставе факультэта працавала геалагічнае аддзяленне. Ажыццяўлялася падрыхтоўка геолагаў па спецыяльнасці «шпук і разведка месцанараджэння карысных выкапняў».

● 1954 — на базе факультэта створана геаграфічнае таварыства Беларусаў.

● 1960 — адкрыта вячэрняе аддзяленне факультэта.

● 1961 — арганізавана кафедра фізічнай географіі замежных краін (з 1976 года — кафедра фізічнай географіі мацерыкоў і акіянаў).

● 1962 — пры кафедры глебазнаўства і геалогіі створана навуковая лабараторыя глебавай біягеахіміі.

● 1966 — пры кафедры фізічнай географіі замежных краін створана навуковая лабараторыя возеразнаўства і спарва-пылковага аналізу.

● 1966—1970 — у саставе факультэта працавала геалагічнае аддзяленне. Ажыццяўлялася падрыхтоўка геолагаў па спецыяльнасці «гідрагеалогія».

● 1969 — створана кафедра геадэзіі і картаграфіі.

● 1971—1973 — лабудавана вучэбна-геаграфічная станцыя «Заходняя Бярэзіна» у Валожынскім раёне.

● 1972 — на аснове лабараторыі глебавай біягеахіміі арганізавана Праблемная НДЛ меліярацыі ландшафтаў.

● 1973 — на аснове лабараторыі возеразнаўства і спарва-пылковага аналізу створана Галіновыя навукова-даследчыя лабараторыя возеразнаўства.

● 1973 — арганізавана кафедра агульнага землязнаўства.

● 1974 — пачатак падрыхтоўкі географаў па спецыяльнасці «краіназнаўства і методыка арганізацыі турысцка-экспедыцыйнай справы».

● 1976 — пачата будаўніцтва Браслаўскага лімналагічнага стаянара.

● 1979 — пачатак падрыхтоўкі географаў па спецыялізацыі «геамаарфалогія».

● 1983 — адкрыта на факультэце чытальная зала геаграфічных навук.

ГЕАГРАФІЧНАМУ ФАКУЛЬТЭТУ— 50 ГАДОЎ

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

кафедры фізічнай геаграфіі СССР пад кіраўніцтвам прафесара В. А. Дзяменцьева створаны напрамак ландшафтнай геаграфіі; яшчэ ў 50-х гадах акадэмік АН БССР І. С. Лупіновіч і член-карэспандэнт АН БССР А. Р. Мядзведзеў паклалі пачатак школе географу-глебазнаўцаў; у канцы 60-х гадоў пачалі паспяхова развівацца даследаванні пад кіраўніцтвам прафесара В. П. Якушка па возеразнаўству, а прафесарам В. М. Широкавым і яго вучнямі праводзіцца работа па вывучэнню водасховішчаў; пачынаючы з 70-х гадоў прафесарам В. А. Жучкевічам плённа вядзецца навукова-даследчая работа па тапаніміцы БССР. Вывучэннем пытанняў развіцця і размяшчэння вытворчых сіл Беларусі, эканоміка-геаграфічных асаблівасцей і тэрытарыяльнай арганізацыі аграрна-прамысловых комплексаў БССР, геаграфіі насельніцтва, дэмаграфічнага прагназіравання, працоўных рэсурсаў, рэкрэацыйных рэсурсаў, тэрытарыяльнай арганізацыі адпачынку, фарміравання турыстычных комплексаў з'яўляюцца асноўнымі напрамкамі супрацоўніцтва эканоміка-геаграфічных кафедраў факультэта.

За апошнія дзесяцігоддзі геаграфічны факультэт стаў цэнтрам навукова-даследчых работ ва ўніверсітэце па вывучэнню прыродных рэсурсаў, іх радыяльнаму выкарыстанню і ахове. Прафесар В. П. Якушка ўзначальвае праблемны навуковы савет універсітэта па ахове навакольнага асяроддзя, дацэнт Г. М. Базыленка кіруе саветам універсітэта па ахове прыроды. Навуковая работа непарыўна звязана з праправаўнямі і запытамі народнай гаспадаркі, навукі, асветы, культуры. Атрыманыя тэарэтычныя і практычныя рэзультаты рэалізуюцца многімі навуковымі і навукова-вытворчымі арганізацыямі.

Факультэтам заключаны дагаворы аб навукова-тэхнічным супрацоўніцтве з інстытутамі геаграфіі і возеразнаўства АН СССР, Цэнтральным саветам па турызму і экскурсіях СССР, дзесяткамі НДІ АН БССР, Беларускай сельгасакадэміяй, Якуцкім і Пермскім універсітэтам і іншымі навуковымі і вучэбнымі ўстановамі.

Супрацоўнікамі факультэта толькі за 1970—1983 гг. апублікавана звыш 2,5 тысяч навуковых работ, 39 манаграфій, 49 падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў з грыфам міністэрства, 8 навуковых зборнікаў.

Штогод факультэт праводзіць навуковыя канферэнцыі супрацоўнікаў і выкладчыкаў. Толькі за 1982—1983 гг. праведзена 9 канферэнцый і навуковых нарад. Пры навуковых лабараторыях факультэта сістэматычна працуюць навуковыя семінары. Арганізаваны навуковыя семінары і пры кафедрах глебазнаўства і геалогіі і агульнага землярэзнаўства. Супрацоўнікі і выкладчыкі факультэта прымаюць актыўны ўдзел у многіх міжнародных, саюзных, рэгіянальных і рэспубліканскіх канферэнцыях, сімпозіумах, нара-

дах і семінарах: у 1982 годзе зроблена 216 дакладаў і паведамленняў, у 1983 — 160.

Восем студэнцкіх навуковых гурткоў і дзве студэнцкія лабараторыі аб'ядноўваюць звыш 40 працэнтаў студэнтаў, што вучацца на дзённым аддзяленні. Штогод праводзіцца звыш 70 пасяджэнняў гурткоў, на якіх абмяркоўваецца каля 200 дакладаў і паведамленняў. Кожны год студэнты ўдзельнічаюць ва Усесаюзным і рэспубліканскім конкурсах на лепшую навуковую студэнцкую работу, на якіх атрымліваюць высокія ўзнагароды. У 1982 годзе за навуковую работу студэнтка Н. Боева ўзнагароджана медалём МінВНУ СССР і ЦК ВЛКСМ. Пяць з 8 работ, пасланных на Усесаюзны агляд, удастоены дыпламаў I ступені МінВНУ СССР. У 1983 годзе студэнтамі надрукавана 8 артыкулаў і тэзісаў дакладаў.

Геаграфы факультэта падтрымліваюць шырокія сувязі з географамі шэрагу замежных краін. Гэтыя сувязі ажыццяўляюцца ў час навуковых экспедыцый, выканання сумесных навуковых распрацовак, чытання лекцый, выдання сумесных прац, абмену вучонымі, правядзення вытворча-азнаёмленчай прантыкі студэнтаў, стажыроўкі, удзелу ў міжнародных канферэнцыях, семінарах, сімпозіумах. У плане міжнароднага супрацоўніцтва выконваюцца работы з Сафійскім, Берлінскім, Браціслаўскім, Люблянскім, Камагуэйскім універсітэтам. У замежных выданнях за 1976—1983 гг. надрукавана 19 навуковых артыкулаў. У 1983 годзе Сафійскім універсітэтам выдадзена манаграфія «Антрапагенізаваны ландшафты Беларусі і Балгарыі», аўтарамі якой з'яўляюцца В. П. Якушка, Г. І. Марцінкевіч і балгарскія географы — П. В. Петраў і А. С. Велчаў. Факультэт з'яўляецца арганізатарам савецка-польскага семінара па ўрбанізацыі.

У сувязі з пяцідзясяцігоддзем факультэта хочацца выказаць вялікую падзяку былым дэканам факультэта М. Т. Раманоўскаму, І. І. Трухану, А. Н. Андрушчанку, якія ўнеслі вялікі ўклад у станаўленне і развіццё факультэта. Вялікае дзякуй нашым ветэранам — выкладчыкам факультэта, якія з'яўляюцца для нас мудрымі дарадцамі.

Далейшае развіццё геаграфічнага факультэта звязана з умацаваннем матэрыяльна-тэхнічнай базы, павышэннем узроўню фундаментальных і прыкладных даследаванняў, умацаваннем сувязей з базавамі прадпрыемствамі. Шырокае выкарыстанне дасягненняў навуковых даследаванняў у вучэбным працэсе, далейшае развіццё навукова-даследчай работы па праблемах вышэйшай школы, распрацоўка новых спецкурсаў па актуальных праблемах геаграфіі, аптымізацыя ўсяго вучэбнага працэсу — вось далёка не поўны пералік шляхоў удакладнення вучэбнага і навуковага працэсу на факультэце. Намаганні калектыву геафака накіраваны на вырашэнне галоўнай задачы — павышэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў і ўзроўню навуковых даследаванняў.

Р. ЖМОЙДЗЯК,
дэкан геаграфічнага факультэта.

Гэтай станцыі на геаграфічнай карце нават з самым буйным маштабам вы не знойдзеце. Не адчайвайцеся. А спытайцеся пра яе ў любога географа, і ён адразу не толькі пакажа вам гэты месца, але і раскажа пра яго шмат цікавага. Знаёмцеся: станцыя «Заходняя Бярэзіна», размешчана за семдзесят кіламетраў ад горада Мінска, у Валожынскім раёне. Вось ужо пятнаццаць гадоў, як студэнты першых-другіх курсаў праходзяць тут вучэбную практыку па тапаграфіі і глебазнаўству, геалогіі і геамарфалогіі, гідралогіі і метэаралогіі, геабатаніцы і ландшафтазнаўству.

ГЕАГРАФІЧНАЯ СТАНЦЫЯ «Заходняя Бярэзіна» — вучэбна-палявая лабараторыя факультэта. Вучэбныя кабінеты, жыллыя памяшканні кожны год прымаюць больш чым 250 студэнтаў і выкладчыкаў. Добраўпарадкаваныя памяшканні, непаўторныя прыродныя ландшафты вучэбных палігонаў — з аднаго боку, і высокакваліфікаваныя спецыялісты геаграфічнага факультэта — з другога, забяспечваюць праходжанне вучэбных практык на высокім навукова-метадычным узроўні. Цікава і тое, што вучэбная база створана сіламі выкладчыкаў і студэнтаў факультэта. Ад тапаграфічных здымкаў будаўнічых пляцовак да апошняй цаглянай

ЁСЦЬ ТАКАЯ СТАНЦЫЯ

ў сценах сталовай і клуба — усё гэта зроблена рукамі студэнтаў.

Геаграфічная станцыя напярэдадні юбілею факультэта ўступае ў якасна новы этап свайго функцыянавання. Пасля цяжкага станаўлення і будаўніцтва, стварэння неабходных бытовых умоў для паспяховага правядзення вучэбных практык на парадак дня ставіцца пытанне аб узмацненні яе ролі ў арганізацыі навуковых даследаванняў студэнтаў. Ужо зроблены першыя крокі. Кафедрамі агульнага землярэзнаўства, глебазнаўства і геалогіі абсталявана першая вучэбна-навуковая лабараторыя комплексных геаграфічных даследаванняў.

У вольны час студэнты праводзяць актыўны адпачынак. Да іх паслуг — клуб, бібліятэка.

П. ЛОПУХ,
кандыдат геаграфічных навук.

У ЛАБАРАТОРЫІ ЭНТУЗІЯСТАЎ

А УСЁ ПАЧАЛОСЯ з таго, што ў 1949 годзе, абараніўшы кандыдацкую дысертацыю, на кафедры фізічнай геаграфіі засталася працаваць В. П. Якушка. Тут яна выкладае курс «лімналогіі» (вучэнне аб азёрах, прычынах іх утварэння, жыхарах і гідрохімічным саставе). І сваю навуковую работу Вольга Піліпаўна вядзе па вывучэнню азёр Беларусі.

На факультэце ідэя вывучэння беларускіх азёр узнікла даўно, але на яе ажыццяўленне не хапала сродкаў, абсталявання, і, напэўна, таго, без чаго не абходзіцца ніводная справа — зацікаўленасці. Вольга Піліпаўна уважліва прыглядаецца да студэнтаў, сочыць за іх навуковымі работамі, пры гэтым яе не пакідае думка стварыць гурток, які б займаўся вывучэннем азёр. І знайшліся энтузіясты. У 1957 годзе такі гурток быў створаны.

Паступова гурток рос, стаўлеў. Пасля Усесаюзнага сімпозіуму па праблемах вывучэння азёр, які праходзіў у Мінску, ў 1965 годзе групу папоўнілі яшчэ тры вопытныя даследчыкі. Так група перарасла ў лабараторыю. А ў 1973 годзе была створана Галіновыя навукова-даследчая лабараторыя возеразнаўства. Асноўная мэта яе — комплекснае вывучэнне азёр рэспублікі. Зараз у лабараторыі звыш 30 супрацоўнікаў. Больш за тры месяцы ў годзе яны працуюць у экспедыцыях.

Важнейшай задачай сёння супрацоўнікі лабараторыі лічаць пашпартызаванне азёр. На кожны даследаваны вадаём складваецца пашпарт. На сённяшні дзень ГНДЛ возеразнаўства вывучаны і састаўлены пашпарты на 525 буйнейшых вадаёмаў рэспублікі, якія маюць значнае народнагаспадарчае значэнне. Лабараторыя возеразнаўства займаецца комплексным вывучэннем азёр не толькі для іх пашпартызавання, а таксама з мэтай вырашэння

ЗАЎСЁДЫ Ў ПОШУКУ

На тэрыторыі Беларускай ССР налічваецца звыш 10 000 азёр. Каля 2000 з іх маюць важнае народнагаспадарчае значэнне. Азёры — гэта каштоўныя прыродныя рэсурсы, а самае вялікае багацце — чыстая, прэсная вада. Вывучэнне азёрных вадаёмаў і стала аб'ектам даследавання геаграфічнага факультэта.

пытанняў, звязаных з выкананнем Харчовай праграмы СССР, з прамысловым і меліярацыйным будаўніцтвам, прагназіраваннем развіцця азёр.

Зыходзячы з матэрыялаў ГНДЛ возеразнаўства 20 азёр аб'яўлены азёрнымі заказнікамі рэспубліканскага значэння, распрацаваны прагнозы стану і развіцця азёр да 2000 года. Лабараторыі падрыхтаваны для Савета Міністраў БССР і Мінводгаса БССР рэкамендацыі па радыяльнаму выкарыстанню вывучаных азёр.

Асноўным вынікам навукова-даследчай работы ГНДЛ возеразнаўства з'яўляецца падрыхтаваны і выдадзены ў 1983 годзе даведнік «Азёры Беларусі» па 414 вадаёмах рэспублікі. Даведнік такога тыпу ў Савецкім Саюзе выдадзены ўпершыню. Зараз рыхтуецца да выдання другі том даведніка і картаграфічныя дадаткі да іх.

Супрацоўнікамі лабараторыі возеразнаўства выдадзены дзве манаграфіі, зборнік навуковых прац, 5 вучэбна-метадычных дапаможнікаў, вучэбны дапаможнік «Возеразнаўства», каля 150 навуковых і 450 энцыклапедычных артыкулаў.

За апошнія пяць гадоў у лабараторыі былі выкананы і абаронены 4 кандыдацкія дысертацыі, дзве дысертацыі падрыхтаваны да абароны.

Неабходна адзначыць вялікую работу лабараторыі возеразнаўства ў навучэнні і выхаванні студэнтаў. Матэрыялы навукова-даследчых работ уключаны ў праграму спецкурсаў «Возеразнаўства», «Біясфера», «Пераўтварэнне прыроды Савецкага Саюза», «Геамарфалогія», «Гідрабіялогія». Штогод каля 30 студэнтаў працуюць у экспедыцыйных атрадах лабараторыі, праходзяць вытворчыя, перадыпломныя практыкі.

З былых студэнтаў-лімналагаў вырасла выдатная група вучоных, педагогаў — Прэзідэнт Геаграфічнага таварыства БССР, загадчык кафедры геалогіі і глебазнаўства, кандыдат біялагічных навук В. С. Аношка, загадчык лабараторыі радыяльнага прыродавыкарыстання АН БССР, кандыдат геаграфічных навук, старшы навуковы супрацоўнік А. А. Хоміч, кандыдат геаграфічных навук, дацэнт геафака М. В. Лаўрыновіч, кандыдат геаграфічных навук, старшы навуковы супрацоўнік ГНДЛ возеразнаўства І. А. Мыслівец, кандыдат геаграфічных навук, старшы інжынер Дзяржкамтэта БССР па ахове прыроды І. І. Кірвель і многія іншыя. Яны уносяць вялікі ўклад у развіццё геаграфічнай навукі.

В. КАЛЕЧЫЦ,
загадчык ГНДЛ
возеразнаўства.

НА ЗДЫМКУ: абмеркаванне картаграфічнага матэрыяла ў лабараторыі возеразнаўства. З дакладам выступае прафесар В. П. Якушка.

Напэўна, на геафаку не бывае такога дня, каб хто-небудзь не збіраўся ў дарогу. У любую пару года, у любое надвор'е гэтых няўрымслівых людзей можна сустрэць з рукзаком за плячыма на турысцкіх сцэжках Украіны і Малдавіі, разам з імі здзейсніць падарожжа па крутых горных рэчках Урала і Каўказа, прайсці на лыжах па «магнетычнаму» снегу Карэліі. Словам, географы — людзі дарогі. Для іх кожны паход з яго цяжкасцямі і перашкодамі — заўсёды свята.

УРАЛЬСКІ МЕРЫДЫАН

КАБ СТАЦЬ сапраўдным патрыятам сваёй Радзімы неабходна пастаянна знаёмства з рознымі яе куткамі. Так, напрыклад, на Урале можна добра зразумець, што такое індустрыя. Імяна тут студэнты-географы знаёмяцца з самымі рознымі галінамі народнай гаспадаркі, прасочваюць ландшафт, па якому ідзе пераважнае горных парод і мінералаў у патрэбны чалавеку матэрыялы і вырабы.

Усюды на уральскай зямлі адбываюцца сустрэчы з гераічным мінулым нашай Радзімы. Тут не грывелі бітвы Вялікай Айчыннай, але лінія фронту праходзіла і праз доменныя і мартэнаўскія цахі, праз фабрыкі і заводы.

Слаўнае мінулае арганічна увайшло ў сучаснае жыццё раёна. І ў час экскурсій на прамысловыя прадпрыемствы, у музеі, на выстаўкі, па гарадах географы яшчэ раз у гэтым пераконваюцца.

Ёсць на Урале яшчэ адна слаўтасць — яго прырода. Тут ёсць горы і лясы, цудоўныя азёры і рэкі, па берагах якіх часта сустракаюцца каштоўныя мінералы. Другакурснікі геафака знаходзілі і сваімі рукамі здабывалі: гранаты, марыоны, амазаніт, яшму, малахіт, мармур і іншыя горныя пароды і мінералы, частка якіх папоўніла калекцыю факультэцкага музея землязнаўства.

Студэнты-географы спускаюцца ў шахты і кар'еры, дзе здабываюць жалезную руду, золата, каменны вугаль, мармур, наведваюць тунель пад дном Камскага водасховішча, Ледзяную пячору ў Кунгур, паднімаюцца на многія вяршыні Уральскіх гор. Яны бачылі падаючую Неўянскую вежу, фрагменты першай айчыннай чыгункі братаў Чарапанавых і першы ў СССР помнік У. І. Леніну, выпуск чыгуны з домнаў і сталі з мартэнаў і канвэртэраў, разліў медзі, атрыманне ферасплаваў і электродаў, знаёмліліся з народнымі промысламі ў Кунгур, Ніжніх Таволгах, Каслі, з работай гідралагічных, геалагічных і іншых навуковых устаноў.

Такія цудоўныя ўражанні павышаюць пачуццё гонару за нашу Радзіму, за яе слаўтых людзей.

Любая паездка на Урал дае добры патрыятычны і пазнавальны зарад, дазваляе ўзвядзі ўбачыць дасягненні Радзімы, а таксама з большай эфектыўнасцю несці людзям ведаў, атрыманых ва ўніверсітэце.

Г. СМАЛЯКОУ,
выкладчык кафедры
эканамічнай географіі
СССР.

АДНЫМ з самых цікавых маршрутаў па праву лічыцца Паўночны, які пралягае цераз Карэлію, Кольскі паўвостраў і Архангельскую вобласць. Яго працягласць больш за 4,5 тысячы кіламетраў.

Своеасабліва прырода гэтага краю з ярка выражанымі слядамі лядніковай дзейнасці: моранныя грады чаргуюцца з «баранавымі лбамі», «курчавымі» скаламі, бясконцыя грады валуноў, бурныя рэкі і вадапады, тысячы вялікіх і малых азёр.

Вывучэнне Карэліі пачынаецца са знаёмства з яе сталіцай — горадам Петразаводскам.

Сёння Петразаводск — адміністрацыйны, прамысловы і культурны цэнтр аўтаномнай рэспублікі, горад навукі, горад студэнтаў. Гэта прыгожы, добраўпарадкаваны горад з праспектыўнымі плошчамі і праспектамі, зялёнымі скверамі і паркамі.

Незабыўная экскурсія па Паўднёвай Карэліі, у час якой студэнты знаёмяцца з прыродай гэтага цудоўнага краю, асабліва сельскагаспадарчай вытворчасці, наведваюць ведапад Ківац, металургічны завод, адзін са старэйшых у нашай краіне курортаў — Марцыяльняны Воды.

І, зразумела, нікога не пакіне абыякавым сусветна вядомы гісторыка-архітэктурны і этнаграфічны музей — запаведнік пад адкрытым небам — Кіжы. Спалучэнне цудоўнай прыгажосці прыроды Заанеж-

жа і ўнікальных помнікаў народнага драўлянага дойлідства ператварылі Кіжы ў «турсыцкую Мекку». Наваг не верыцца, што цудоўныя драўляныя пабудовы «зроблены» сякерай некалькі стагоддзяў назад і без ніводнага цвіка. Колькі ў

следавання — Верхня-Тулomsкая падземная ГЭС, размешчаная на паўднёвым захадзе ад Мурманска. Гэта ўнікальная гідратэхнічная пабудова, узведзеная па апошняму слову тэхнікі. Усе пабудовы станцыі, акрамя пульту кіравання, зна-

шчагін і Сяргей Есенін, Міхаіл Прышвін і Максім Горкі.

Як казачны волат вырастае з мора Салавецкі Крэмель — магутныя башні, увенчаныя шатрамі, масіўныя сцены, выкладзеныя вялікімі валунамі, вага якіх дасягае некалькіх тон, сілуэт сабора, які нагадвае сярэднявечны палац, — усё гэта пакідае незабыўны ўражанні.

Памятны лодачны паход па азёрах і каналах, і далей пешшу — на Секірную гару — вышэйшы пункт Вялікага Салавецкага вострава.

МАРШРУТАМІ ПРАКТЫКІ ПОЎНАЧ ДАЛЁКАЯ І БЛІЗКАЯ

іх густу, прыгажосці і пазіі! Далей наш шлях ляжыць на Поўнач, за Палярны круг, у Хібінінскія горы. Хібіны называюць прыродным мінералагічным музеем: тут знойдзена каля 110 відаў мінералаў, 18 з іх выяўлены ўпершыню. Але сусветную славу Хібінінскім гарам стварылі багацейшыя запасы апатытаў, на базе якіх працуе камбінат «Апатыт» імя С. М. Кірава.

Самы паўночны пункт нашай практыкі — горад Мурманск — прыгожы сучасны горад, што ўтварыўся ў тундры ў пачатку нашага стагоддзя. Гэта адзін з важнейшых незамёрзлых портаў нашай краіны, база ледакольнага флоту, «вароты ў Арктыку». Мурманск уразіў нас не толькі сваёй значнасцю, але і прыгожымі сучаснымі шматпавярховымі будынкамі, вялікай колькасцю зялёных насаджэнняў (нечаканай для гэтых шырот) і, зразумела, белымі нахамі...

Чарговы аб'ект нашага да-

ходзяцца пад зямлёй, у грое, зробленым у скальных пародах.

І вось ужо цягнік імчыць нас на усходняе пабярэжжа Белага мора, у Архангельск — буйны марскі порт краіны, размешчаны ў вусці Паўночнай Дзвіны. Усяго за 20 кіламетраў ад Архангельска знаходзіцца менш вядомы, чым Кіжы, але не ўступаючы ім па прыгажосці і разнастайнасці пабудовы архітэктурна-этнаграфічны музей Малыя Карэлы.

І, зразумела, нельга не пабываць у Халмагорах, на радзіме выдатнага рускага вучонага М. В. Ламаносава.

Адно з самых цікавых уражанняў усяго Паўночнага маршрута — Салаўкі. Напэўна, няма такога чалавека, які б не чуў пра Салавецкія астраўкі — жамчужыну Еўрапейскай Поўначы. Салаўкі здаўна прыцягвалі да сябе ўвагу. У розны час тут пабывалі Сцяпан Разін і патрыярх Нікан, Пётр I і Міхаіл Ламаносаў, Васіль Вера-

кага вострава. На яе вяршыні, у барабана царквы, знаходзіцца Салавецкі маяк, вядомы ўсім маракам Белага мора.

Кожны крок па Салавецкіх астравах і сцэжках, кожны метр, пройдзены на лодцы па азёрах і каналах, пакідае радасць сустрэчы з цікавай прыгажосцю гэтай паўночнай зямлі.

Неахопныя прасторы, вялікія і разнастайныя прыродныя багацці нашай Радзімы, у якой мы павінны быць ашчаднымі гаспадарамі. Будучы спецыялісту-географу недастаткова толькі агульнага ўяўлення, яму патрэбна самому ўсё ўбачыць, пазнаць. Практыка дапамагае пашырыць круггляд, паглыбіць і замацаваць тэарэтычныя ведаў, атрыманых ва ўніверсітэце, выходзіць спецыяліста і грамадзяніна.

**Л. МЕЛЬНИКАВА,
З. ПАНЦЯЛЕВА,**
выкладчыкі географічнага
факультэта.

ЧАКАЕ ШКОЛА

АДНОЙ з ЗАДАЧ вучэбна-выхаваўчага працэсу на географічным факультэце з'яўляецца падрыхтоўка высокакваліфікаваных педагогаў для работы ў сярэдніх школах. У апошнія гады каля 80 працэнтаў нашых выпускнікоў накіроўваюцца на работу ў школы рэспублікі. У сувязі з рэфармай школы ўдасканальваюцца праграмы лекцый, што чытаюцца на факультэце. Звяртаецца ўвага на неабходнасць паляпшэння метадаў выкладання географіі ў V—IX класах, на развіццё разумоўных здольнасцей навучэнцаў, на правядзенне элементаў навуковых даследаванняў вучнямі старэйшых класаў. Кола пытанняў для такога вывучэння вялікае. Гэта і прыродаахоўныя праблемы ў канкрэтнай мясцовасці, дзе размешчана школа, назіранне асаблівасцей мікраклімату і яго ўздзеяння на дынаміку ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур, аналіз глебы, ландшафтнай розніцы, вывучэнне канкрэтных гаспадарак.

Шмат месца ў падрыхтоўцы настаўнікаў-географаў адведзена на праблемы арганізацыі грамадска карыснай працы навучэнцаў. Гэта асабліва важна ў сувязі з тым, што многія нашы выпускнікі працуюць з вучнямі і дырэктарамі школ. Настаўнікі географіі, атрымаўшы адпаведную падрыхтоўку на факультэце ў перыяд вучэбных і вытворчых практык, праслухаўшы шматлікія лекцыйныя

курсы, уключаючы і асновы прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці, можа ўзначаліць вучнёўскія вытворчыя брыгады ў калгасах, саўгасах, на прамысловых прадпрыемствах, транспарце, у сферы абслугоўвання з адначасовым вывучэннем гэтых аб'ектаў.

У гэтым навучальным годзе 106 студэнтаў-пяцікурснікаў праходзяць педагогічную практыку ў 14 лепшых школах Мінска. Іх кансультуюць вопытныя настаўнікі-географы, большасць з якіх — выпускнікі нашага факультэта. У якасці кіраўнікоў выдзелены лепшыя метадысты — выкладчыкі геафака.

Найбольш цікавыя ўрокі і пазакласныя мерапрыемствы праходзяць у сярэдніх школах №№ 1, 40, 5, 101, 136, дзе метадыстамі працуюць Л. Д. Мельнікава, Н. К. Чартко, Н. А. Гецэвіч, І. Б. Белавусова і іншыя. На высокім метадычным і тэарэтычным узроўні праводзяць урокі студэнты А. Скачко, В. Чапко, Г. Лахцеева, А. Кузьмін, С. Канон, В. Чарнавец і іншыя.

**З. АНДРЭЙСКАЯ,
Н. ЖУРАўСКАЯ,**
выкладчыкі географічнага
факультэта.

НА ЗДЫМКУ: абмеркаванне ўрокаў са студэнтамі-практыкантамі ў сярэдняй школе № 116 праводзіць заслужаная настаўніца школ БССР М. М. Пыліла.

Фота Н. Жураўскай.

НА «ЦЁПЛАЙ» ШЫРАЦЕ

ПАЎДНЁВЫ МАРШРУТ практыкі традыцыйна пралягае па тэрыторыі Украіны і Малдавіі. Схема маршрута пабудавана так, каб ахапіць большую колькасць раёнаў, якія адрозніваюцца ад аднаго па характару фізіка-геаграфічных заканамернасцей і асаблівасцях гаспадарчага асваення. Базавыя пункты маршрута, у якіх прадугледжаны вялікія прыпынкі, выбраны з улікам правядзення даследчай работы. Базавымі пунктамі сталі Кіеў, Кішынеў, Адэса і Сімферопаль.

У перыяд знаходжання ў Кіеве асноўная ўвага ўдзяляецца вывучэнню прыроды і гаспадаркі лесастэпнай паласы. Студэнты выязджаюць у адну з прыгарадных гаспадарак. Спецыяльны выезд робіцца на Канеўскую ГЭС. На прыкладзе Кіева вывучаецца архітэктурна-планіровачная структура буйных гарадоў.

У працэсе знаёмства з ландшафтам Малдавіі і іх гаспадарчым выкарыстаннем павышаная ўвага ўдзяляецца аналізу асаблівасцей арганізацыі сельскай гаспадаркі, што спецыялізуецца на вытворчасці садава-гародніннай культуры і вінаградарстве. На прыкладзе Кішынева і Ціраспаля аналізуецца прамысловая структура гарадскіх пасяленняў, што ляжаць у зоне інтэнсіўнага развіцця сельскай гаспадаркі.

Знаходжанне ў Адэсе прысвечана вывучэнню прыроды і гаспадаркі стэпнай паласы еўрапейскай часткі СССР. Знаёмства з портам «Львівска» фарміруе ў студэнтаў уяўленне аб арганізацыі і функцыянаванні партовай гаспадаркі, а наведванне Чарнаморскага марскога пара-

ходства — аб характары знешнеэканамічных сувязей СССР з замежнымі краінамі.

На Крымскім паўвостраве асноўная ўвага ўдзяляецца вывучэнню яго прыродных і сацыяльна-эканамічных рэсурсаў, іх выкарыстання ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы. Узыходжанне на гару Чатыр-Даг знаёміць студэнтаў з высотнай ландшафтнай занаўнасцю, а наведванне Нікітскага батанічнага сада — з важнейшымі прадстаўнікамі флоры розных раёнаў СССР і замежных краін.

Характэрнай рысай практыкі па гэтым маршруце з'яўляецца тое, што яна ажыццяўляецца на аўтобусе. Гэта стварае дадатковыя магчымасці для даследчай работы — за кошт добрага агляду, расшырэння географіі паездак.

Задача географічнай практыкі ў тым, каб студэнты не толькі «гледзелі» вачыма звычайнага пасажыра, але і «бачылі» вачыма спецыяліста. У працэсе такіх назіранняў з абодвух бакоў дарогі ў залежнасці ад характару рэльефу ў межах паўкіламетравай ці кіламетравай паласы фіксуюцца тыпы землекарыстання, інфраструктура і яе элементы, асобныя аб'екты, транспартныя латокі. Па выніках назіранняў будуюцца профілі назіраемых ландшафтаў. Параўнанне гэтых профіляў пры напісанні справаздач дазваляе шырэй аперываць фактычным матэрыялам і перайсці ад апісальніцкага да канструктыўнага выкладання матэрыяла.

В. ЗАЙЦАУ,
асістэнт географічнага
факультэта.

МОЙ ВЕРНЫ СЯБРА КАМСАМОЛ

З ЯКІМ хваляваннем першакурснік уваходзіць ва ўніверсітэт! З такім прызнята-урачыстым настроем уваходзілі ў аўдыторыі і першыя студэнты-географы ў кастрычніку 1934 года. Так, нашаму роднаму факультэту 50 гадоў.

У напружаным рытме жыўць камсамольцы 80-х. Кастрычнік у камсамольскім календары займае асаблівае месца. З яго пачынаецца летапіс Ленінскага камсамола. Для юнакоў і дзяўчат географічнага факультэта кастрычнік стаў кропкай адліку іх біяграфій. Напярэдадні гэтых падзей ва ўсіх групавых камсамольскіх арганізацыях пройдуць справаздачна-выбарныя сходы. Сёлетняя справаздачна-выбарная кампанія — гэта своеасаблівы рапарт юбілею факультэта. Знамянальна і тое, што справаздачна-выбарныя сходы пройдуць разам з грамадска-палітычнай атэстацыяй удзельнікаў Ленінскага заліку «Рашэнні XXVI

з'езда КПСС — у жыцці!». Рапарт юбілею аб нашым сённяшнім дні. І вынікі яго добрыя. Паспяховаць: змяня сесія — 95, летняя — 95,2 працэнта. Мы ганарымся сваімі студэнтамі Веранікай Янцэвіч, Тамарай Грыц, Людмілай Мальскай, Аксанай Галубовіч.

Студэнты-географы папаўняюць свае веды ў студэнцкіх навуковых гуртках, дзе ёсць магчымасць самастойна займацца даследчай работай. Аб выніках яе навукоўцы дакладваюць на студэнцкіх канферэнцыях, што штогод праводзяцца на факультэце, выязджаюць з дакладамі ў іншыя ВНУ рэспублікі і краіны, рыхтуюць свае работы да друку. Так, кожны наш студэцкі дзень — гэта падрыхтоўка да работы, якая чакае нас пасля заканчэння ўніверсітэта.

Загартоўку бадзёрасці, здароўя рабаты могуць атрымаць на занятках фізкультуры. Многія ўдасканальваюць сваё

майстэрства ў спартыўных секцыях, абараняюць гонар факультэта на ўніверсітэцкіх спартакіядах. Ганарымся мы і сваімі спартсменамі, якія выступаюць на рэспубліканскіх, усесаюзных і міжнародных спаборніцтвах, — Вадзімам Коржалец, Ігарам Знакам.

За вокнамі кастрычнік. А здаецца, зусім нядаўна была вясна, летняя сесія і цікавыя планы: многае хацелася зрабіць, шмат дзе пабыць. Лета ў студэнтаў-географу такое ж напружанае, як і ўвесь навучальны год. Усё гэта стварае пэўны цяжкасці пры фарміраванні СБА. Мы маем магчымасць фарміраваць будатрады толькі на жнівень. Штогод каля ста студэнтаў становяцца байцамі СБА. Як працяг трэцяга працоўнага семестра — работа ў сельскагаспадарчых атрадах на палатках Шклоўскага раёна. Трэці працоўны семестр — гэта не толькі магчымасць пазнаць сябе, свае сілы,

але і лепш пазнаць сваіх таварышаў, зведаць сапраўдную дружбу.

Традыцыяй стала на факультэце правядзенне агляду-конкурсу і курса «Апу, дзяўчаты!». Вечароў «Турэцкімі сцежкамі», «Рускага рамаса»...

Цяжка пералічыць тое, што зроблена на факультэце нават за гэты год. А за 50 гадоў? Усё часцей і часцей пераконваешся ў тым, што жыццё тады праходзіць цікава, калі яно запоўнена цікавымі справамі. Галоўнае — быць заўсёды і ва ўсім энтузіястам.

Святкуючы свой юбілей, камсамольская арганізацыя поўная новых сіл для рашэння самых неадкладных задач. Разам з усёй савецкай моладдзю і людзьмі старэйшых пакаленняў камсамольцы факультэта заступілі на ударную вахту, прысвечаную 40-годдзю Вялікай Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, а таксама адкрыццю XII Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Г. ЛАХЦЕВА,
сакратар камітэта камсамола
географічнага факультэта.

● ТРАДЫЦЫІ

СВЯТАМ УСІХ жыхароў краіны Геафакіі з'яўляецца рытуал пасвячэння ў студэнты. Увесь факультэт у гэты вечар у родным храме навукі. Надоўга застаюцца ў памяці першакурснікаў словы клятвы, якія даюць яны ў гэты дзень цудоўнай каралева краіны Геафакіі, усёведачаму вярхоўнаму жрацу, добрай залікоўцы і ўсім яе жыхарам.

— Мы, географы, пакарыцелі рэк і лясоў, глебавага покрыва, клімату і жывёльнага свету, геалагічнай будовы і рэльефу, пакарыцелі акіянаў, стэпаў, пустынь і тундраў урачыста абяцаем: любіць зямлю, берагчы зямлю, быць заўсёды і усюды географамі; ніколі і нідзе не забываць родны факультэт; свята берагчы традыцыі, паважаць і без прырачэння выконваць законы дзяржавы Геафакіі...

ГЕОГРАФЫ ЖАРТУЮЦЬ

Географы-падарожнікі, географы-вынаходцы, аптымісты, энтузіясты... Але ёсць і яшчэ адна якасць, якую маюць геофакаўцы — гумар. Нават у самых цяжкіх умовах: пры пераадоленні прастораў або «пакарэнні» выкладчыкаў на экзаменах яны не губляюць гэтага цудоўнага пачуцця.

● З АДКАЗАУ НА ЭКЗАМЕНАХ

Студэнт: рэкі ў пустынях цякуць толькі поччу.

Выкладчык: а днём што, не?

Студэнт: а днём яны перасыхаюць...

Выкладчык: у вас непарадкі з жывёлам! Паўднёвай Амерыкі.

Студэнт: так, я іх ненавіджу...

Выкладчык: якіх вы ведаеце прадстаўнікоў расліннага свету?

Студэнт: ???

Выкладчык: тады, якія вы можаце назваць хатнія кветкі?

Студэнт: (падумавшы) акацыя...

Выкладчык студэнту: наогул я не ведаю, што вы хацелі гэтым сказаць, але ў прыняцце — правільна...

Выкладчык студэнту: дзе вы ўзялі гэтыя дадзеныя?

Студэнт: у вашай кнізе.

Выкладчык: малады быў...

Студэнты выкладчыку: калі ласка, цішэй, не паспяваем запісаць.

Выкладчык: тады занатоўвайце праграму «Час».

● СА СПРАВАЗДАЧЫ

● ВІПУСКНІКІ факультэта часта лішні раз даказваюць шарападобнасць Зямлі. Паехаўшы па размеркаванню ў розныя куткі рэспублікі, ужо праз два-тры гады 80 працэнтаў маладых «землепраходцаў» прыязджаюць у Мінск, толькі са зваротнага боку.

● НАВУКА — СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРЦЫ ●

НА РАХУНАК ХАРЧОВАЙ ПРАГРАМЫ

ПРАБЛЕМАЙ навукова-даследчай лабараторыі меліярацыі ландшафту разам з кафедрай глебазнаўства і геалогіі пад кіраўніцтвам члена-карэспандэнта АН БССР А. Р. Мядзведзева і старшага навуковага супрацоўніка С. М. Зайко выконваюцца даследаванні па вывучэнню змен уласцівасцей глебы і структуры глабавага покрыва меліяраваных тэрыторый, распрацаваны мадэлі звалючэй меліяраваных глеб пры розных нормах асушэння. У 1983 годзе для практыкі распрацаваны рэкамендацыі «Палявая дыягностыка і гідрамеліяратыўная ацэнка дзярнова-падзолістых глеб БССР», на ВДНГ СССР прадстаўлены рэкамендацыі па даследаванню торфа.

ГНДЛ возеразнаўства пад кіраўніцтвам прафесара В. П. Якушка правяла комплекснае вывучэнне больш чым 500 буйных азёрных вадаёмаў. Па 425 азёрах вызначана прыродная харчовая база і распрацаваны рэкамендацыі па павелічэнню рыбапрадуктыўнасці, на 120 азёрах разведаны запасы сапрапелей, якія выкарыстоўваюцца ў якасці органа-мінеральных рэсурсаў павышэння ўраджайнасці і сыравіны для аптымізацыі глебы.

Кафедрай эканамічнай географіі замежных краін пад кіраўніцтвам прафесара М. Т. Раманоўскага і дацэнта Б. А. Манак выкананы рэгіянальныя даследаванні па пытаннях фарміравання і выкарыстання кваліфікаваных кадраў у сельскай гаспадарцы БССР. Дадзена параўнальная (у маштабе ўсіх раёнаў) ацэнка ўзроўню забяспечанасці кадрамі, ступені іх выкарыстання.

Результаты даследаванняў надрукаваны ў кнізе «Сацыяльна-геаграфічныя аспекты фарміравання і выкарыстання кадраў у сельскай гаспадарцы БССР». З мэтай практычнага выкарыстання кніга перададзена ва ўсе 117 раённых упраўленняў сельскай гаспадаркі, у аддзельны сельскай гаспадаркі пры аблвыканкомах, у міністэрствы, ведамствы і арганізацыі, якія займаюцца пытаннямі працоўных рэсурсаў і развіцця сельскай гаспадаркі.

У 1985 годзе географы закончаць работу «Шляхі фарміравання адзінай сістэмы населеных месц і іх сацыяльна-геаграфічнага развіцця ў Беларускай ССР», якая выконваецца па каардынацыйнаму плану МінВНУ СССР і АН СССР. Вялікае месца ў рабоце адводзіцца сістэме сельскага рассялення БССР, дэмаграфічнай сітуацыі ў розных тыпах сельскіх паселішчаў, ацэнцы дэмаграфічнага патэнцыялу сельскагаспадарчых раёнаў.

Пад кіраўніцтвам дацэнта Б. А. Манак упершыню для рэспублікі складзены «Атлас дэмаграфічнага развіцця населеных месц».

Кафедра эканамічнай географіі СССР пад кіраўніцтвам дацэнта Л. А. Паўловіч праводзіць вывучэнне асаблівасцей фарміравання і тэрытарыяльнай арганізацыі спецыялізаваных галіновых аграпрамысловых комплексаў абласцей БССР. Праведзена вывучэнне галіновых аграпрамысловых комплексаў Мінскай, Гродзенскай, Віцебскай і Брэсцкай абласцей. Разгледжаны прыродныя і эканамічныя перадумовы іх развіцця і фарміра-

вання, галіновая структура і асаблівасці тэрытарыяльнай арганізацыі, сучасны стан і перспектывы развіцця сельскагаспадарчага і прамысловага звенняў кожнага комплексу, паказана іх роля ў вырашэнні Харчовай праграмы.

Значную ўвагу географы ўдзяляюць праблемам развіцця прадукцыйных сіл Беларускага Палесся. Пад кіраўніцтвам прафесара І. І. Трухана праведзены комплексныя даследаванні прыродных і сацыяльна-эканамічных умоў развіцця народнагаспадарчага комплексу гэтага рэгіёна. Пытанні тэрытарыяльнай арганізацыі гаспадаркі і павышэння яе эфектыўнасці выкладзены ў манатрафіі «Беларускае Палессе: праблемы развіцця і размяшчэння прадукцыйных сіл».

Кафедрай фізічнай географіі СССР вядзецца вывучэнне агракліматчных рэсурсаў з улікам мікракліматчных асаблівасцей, што мае прыкладнае значэнне для ўдасканалення сельскагаспадарчай вытворчасці. Распрацоўкі па мікракліматчных асаблівасцях розных форм рэльефу ўкаранены ў практыку агракліматчнага абслугоўвання сельскай гаспадаркі.

Калектыву географічнага факультэта, адначасова 50-гадовы юбілей, поўны творчых задумак, накіроўвае ўсе свае сілы, веды і вопыт на вырашэнне актуальных задач удасканалення прыродакарыстання і рэалізацыі Харчовай праграмы.

І. ПІРОЖНІК,
намеснік дэкана географічнага факультэта
па навуковай рабоце.

БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТ

Ордэна Працоўнага Чырвонага
Сцяга друкарня выдавецтва
ЦК КПБ.

11 кастрычніка 1984 г.

Зак. 1608.

АТ 10453

220080, МІНСК-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ГЕАГРАФІЧ-
НЫ КОРПУС, п. 3.

ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар

В. П. ВАРАБ'ЁУ